

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

*Збірник тез Міжнародної наукової конференції
«Восьмі осінні юридичні читання»
(м. Хмельницький, 13-14 листопада 2009 року)*

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА:

Кримінальне право

Кримінологія

Кримінально-виконавче право

Кримінальний процес

Криміналістика

Судова експертиза

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
Видавництво Хмельницького університету
управління та права
2009

УДК 34
ББК 67.0
А 43

А 43 **Актуальні проблеми юридичної науки:** Збірник тез міжнародної наукової конференції «Восьмі осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 13-14 листопада 2009 року): У 4-х частинах. — Частина четверта: «Кримінальне право. Кримінологія. Кримінально-виконавче право. Кримінальний процес. Криміналістика. Судова експертиза». — Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2009. — 204 с.

ISBN 978-966-8823-28-2

У збірнику представлені кращі тези доповідей, які були оприлюднені на Міжнародній науковій конференції «Восьмі осінні юридичні читання», що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права 13-14 листопада 2009 року.

Розміщені у збірнику тези доповідей стосуються таких напрямків: «Кримінальне право», «Кримінологія», «Кримінально-виконавче право», «Кримінальний процес», «Криміналістика», «Судова експертиза».

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів юридичного напрямку, практичних працівників і широкий читацький загал.

Адреса організаційного комітету:

29013, м. Хмельницький, вул. Театральна, буд. 8

тел./факс: 0382-71-80-80

Ел. пошта: nauka@univer.km.ua

www.univer.km.ua

Організаційний комітет Міжнародної наукової конференції «Восьмі осінні юридичні читання» не завжди поділяє думку учасників конференції.

В збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978-966-8823-28-2

© Колектив авторів, 2009

© Хмельницький університет
управління та права, 2009

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО
КРИМІНОЛОГІЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

CRIMINAL LAW
CRIMINOLOGY
CRIMINALLY EXECUTIVE LAW

покарання у виді позбавлення волі на строк більше трьох років відповідно до Цього кодексу (КК України).»

Криміналізація легалізації в Україні відбулася внаслідок соціальної обумовленості криміналізації легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, внаслідок набуття цим соціальним явищем ознак суспільної небезпечності, за загальним правилом соціальної обумовленості, визначеним В.І.Борисовим [4, с. 6]. Однак, протидія вказаним злочинам досьогодні лишається низькоєфективною [5, с. 48].

Ефективність законодавства України, як суб'єкта міжнародних відносин цікавить її партнерів у світі, оскільки законодавство України, яка обрала шлях євроінтеграції має відповідати вимогам [6] міжнародних актів, що містять принципи забезпечення фінансової безпеки. Протидія легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, слугує бар'єром від загроз глобальній, кооперативній та національній безпеці не лише від самої легалізації, а й від злочинної діяльності, що їй передувала, і тому необхідно приділяти уваги правильності визначення, вдосконалення і застосування норм, що покликані протидіяти досліджуваному злочину.

Використані джерела:

1. *Кримінальний кодекс України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 25-26, ст.131.*
2. *Конвенції РЄ Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 8 листопада 1990 року // Офіційний вісник України від 16.04.1998 - 1998 р., № 13, стор. 304.*
3. *Постанова Пленуму Верховного Суду України Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом № 5 від 15.04.2005/ Вісник Верховного суду України - 2005 р., № 5, стор. 9.*
4. *Борисов В.І. Соціологічний аспект дослідження проблем кримінального права / Соціологічний аспект дослідження проблем кримінального права / Актуальні проблеми кримінального права та кримінології: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Донецьк, 24 квітня 2009 р.) / Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е.О.Дідоренка. – Донецьк, 2009. – 250 с. - С. 6-8.*
5. *Ахтирська Н.М. Легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом: пропозиції до чинного законодавства на підставі аналізу судової практики / Актуальні проблеми кримінального права та кримінології: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Донецьк, 24 квітня 2009 о.) / Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е.О.Дідоренка. – Донецьк, 2009. – 250 с. - С.с. 46-53. – С. 48.*
6. *Сорок Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) Системний № 835_001 від 25 вересня 2003 року // Урядовий кур'єр від 25.09.2003 - № 179*

Медицький Ігор Богданович

*кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінального права та кримінології
Прикарпатського юридичного інституту
Львівського державного університету внутрішніх справ*

ДО ПИТАННЯ ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Аспекти співвідношення норм міжнародного і національного кримінального права вже достатньо давно виступають в якості предмету вивчення у спеціальній юридичній літературі [2, с.18-27; 4, с.16-19]. Їх звичайно ж слід розглядати, виходячи із постулату, що «международное и

внутригосударственное законодательство вместе образуют единую вертикальную (иерархическую) систему, построенную на началах субординации или соподчинения, в которой приоритет имеют нормы международного уголовного права» [1, с.24].

Що стосується нашої держави, то співвідношення міжнародного і національного права отримало своє юридичне закріплення в ст.9 Конституції України, згідно якої чинні міжнародні договори визнаються складовою частиною національного законодавства. Про пріоритет міжнародних договорів, які укладені у формі закону, перед національним законодавством йдеться у ч.2 ст.19 Закону України «Про міжнародні договори України». Положення про те, що чинні міжнародні договори визнаються складовою частиною національного законодавства або про пріоритет міжнародних договорів знайшли своє відображення і у чинному КК (ч.5 ст.3).

В контексті цього слід визначитися із питанням «трансформації», тобто переведення норми міжнародного права у норму національного за допомогою видання відповідного міжнародного договору (конвенції, угоди), законів чи інших нормативних актів, які доповнюють чи змінюють чинне внутрішньодержавне право. Окремі науковці, не розділяючи концепцію трансформації, роблять теоретичні спроби «зрівняти» джерела міжнародного і внутрішньодержавного права та довести нібито «прямий перехід» джерела із однієї системи в іншу. Так, на думку І.П. Бліщенко «национальный и международный договор на территории государства имеют равную силу, и граждане, юридические лица, учреждения обязаны исполнять, а национальные суды обязаны применять международный договор так же, как национальный закон на территории государства» [цит. за 3, с.13-14]. Не погоджуючись з ним, С.Л. Лівс цілком слушно стверджує, що «ратификация международного договора, его вступление в силу вовсе не означает, что международный договор тем самым приобрел характер источника внутригосударственного права прямого действия, т.е. акты, который обязаны исполнять и граждане, и юридические лица, а суды и иные органы государства применять» [цит. за 3, с.14].

Як зазначалося вище, чинне законодавство України містить положення про пріоритет міжнародних договорів, укладених у формі закону, перед національним. Однак наявність даного постулату не слід розглядати як юридичне підґрунтя для прямої дії міжнародно-правових норм. Скоріше це положення виступає як певна резервна гарантія, необхідність застосування якої може виникнути у виняткових випадках, коли після прийняття міжнародного договору чи конвенції не була здійснена необхідна трансформація і відповідно змінена раніше діюча норма національного права. Принцип трансформації діє також і у відношенні імплементації міжнародних договорів, конвенцій та домовленостей, які відносяться до області співробітництва міжнародної спільноти у боротьбі зі злочинністю.

Міжнародні норми, які стосуються припинення чи караності за окремі злочини, в силу своєї структури не можуть безпосередньо застосовуватися навіть у виняткових випадках, коли трансформація з яких-небудь причин не була проведена, що пояснюється наступними обставинами. По-перше, для безпосереднього застосування норм про кримінальну відповідальність за ті чи інші злочини ці норми повинні не тільки формулювати склад конкретних злочинів, а й встановлювати чітко визначені санкції за їх вчинення, включаючи їх вид та розмір. По-друге, в самих міжнародно-правових документах містяться положення, які презюмують прийняття державами-учасниками законів, що трансформують міжнародні норми у внутрішньодержавні. В цих законах держави не тільки встановлюють конкретні санкції, але й самостійно формулюють остаточний склад злочину, що може суттєво різнитися за законодавством окремих із них.

В якості прикладу можна навести Конвенцію про психотропні речовини 1971 р., яка зобов'язує договірні сторони приймати усі можливі міри по запобіганню зловживанням психотропними речовинами, в тому числі внутрішньодержавні і репресивні заходи. Конвенція (ст.22) містить «Положення про покарання», в п.1 (а) якого йдеться про наступне: «із

дотриманням своїх конституційних обмежень кожна Сторона розглядає як каране правопорушення у тих випадках, коли воно вчинене умисно, будь-яке діяння, яке суперечить якому-небудь закону чи постанові, прийнятій на виконання її зобов'язань по цій Конвенції, і забезпечує, щоб серйозні правопорушення підлягали відповідному покаранню, зокрема тюремному ув'язненню чи покаранню іншим способом позбавлення волі».

В національному кримінальному законодавстві може мати місце й друга форма реалізації міжнародно-правових норм, яка являє собою санкціоноване державою шляхом ратифікації безпосереднє застосування цих норм в якості правового регулятора суспільних відносин за участі суб'єктів внутрішньодержавного права. Такі норми являються «самовиконуваними», оскільки вони не викликають необхідності внесення яких-небудь змін чи доповнень у внутрішнє законодавство. Останнє в деяких випадках містить відсилання до міжнародних договорів, в силу яких їх положення можуть безпосередньо застосовуватись у сфері дії українського законодавства. При цьому міжнародно-правові акти не перетворюються у джерела внутрішньодержавного законодавства, а зберігають статус джерел міжнародного права (наприклад, ст.438, 439 КК України).

Використані джерела:

1. *Коняхин В.П. Соотношение норм международного и национального уголовного права // Кримінально-правова політика держави: теоретичні та практичні аспекти проблеми: Матеріали міжнародної наукової конференції. – Донецьк: Донецький юридичний інститут ЛДУВС, 2006. – С. 24-27.*
2. *Лукашук И.И., Наумов А.В. Международное уголовное право: Учеб. – М.: Спарк, 1999. – 287 с.*
3. *Международно-правовые обязательства и внутригосударственное уголовное законодательство: Специализированная информация / Рос. АН, Ин-т науч. информ. по обществен. наукам. – М., 1993. – 82 с.*
4. *Панов В.П. Международное уголовное право. Учебное пособие. – М.: «Инфра-М», 1997. – 320 с.*

Мостепанюк Людмила Олександрівна

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри кримінального права

Київського національного університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Актуальність теми пов'язана з затвердженням 08.04.2008 р. Указом Президента України Концепції реформування кримінальної юстиції та Плану заходів щодо реалізації зазначеної концепції, затвердженого 27.08.2008 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України. На основі вказаного Плану Кабінет Міністрів України рекомендує розробити та подати, по-перше, проект Кодексу України про кримінальні проступки та, по-друге, Закон України про внесення змін та доповнень до чинного Кримінального кодексу України щодо розмежування правопорушень та злочинів залежно від ступеня їх суспільної небезпеки.

Перераховані питання є необхідними для удосконалення кримінального законодавства, адже, відповідно до даних офіційної статистики, суди на сьогодні досить часто використовують при призначенні покарання короткострокові терміни позбавлення волі. Так, в 2007 р. до позбавлення волі на строк 1 рік було засуджено 2 278 осіб (1,49 % від загальної кількості засуджених), у 2008 р. цей показник навіть збільшився, становлячи при цьому 2 776 осіб (1,89%). На строк від 1 до 2 років у 2007 р. було засуджено 5 231 особа (3,42%), а у 2008 р. – 5 349 (3,67%) [1].